

प्रदेश राजपत्र

सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड २) धनगढी, नेपाल, चैत्र १३ गते, २०७५ साल (अतिरिक्ताङ्क ११)

भाग २

सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार

उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय

खसड क्षेत्र पर्यटन विकास तथा व्यवस्थापन समिति (गठन)

आदेश, २०७५

प्रस्तावना: सुदूरपश्चिम प्रदेशको खसड क्षेत्रमा रहेका धार्मिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक र ऐतिहासिक सम्पदाहरूको संरक्षण, व्यवस्थापन गर्दै आकर्षक पर्यटक स्थलको रूपमा विकास गर्ने उद्देश्यले खसड क्षेत्र पर्यटन विकास तथा व्यवस्थापन समितिको गठन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

सुदूरपश्चिम प्रदेशको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५ को दफा ३ बमोजिम प्रदेश सरकारले देहाय बमोजिमको आदेश जारी गरेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस आदेशको नाम "खसड क्षेत्र पर्यटन विकास तथा व्यवस्थापन समिति (गठन) आदेश, २०७५" रहेको छ ।

(२) यो आदेश सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट स्वीकृत भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस आदेशमा,-

(क) "अध्यक्ष" भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ख) "कार्यकारी निर्देशक" भन्नाले दफा ६ बमोजिमको कार्यकारी निर्देशक सम्झनु पर्छ ।

(ग) "खसड क्षेत्र" भन्नाले खसड क्षेत्रभित्र अवस्थित धार्मिक क्षेत्र, खसड दह, नागढुङ्गा, भीम ढुङ्गा र डाँफिकोट समेतका क्षेत्र तथा वरपरका मध्यवर्ती क्षेत्र सम्झनु पर्छ ।

(घ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले प्रदेश सरकारले समय समयमा निर्णय गरी तोकिएको भन्ने सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "समिति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भएको खसड क्षेत्र पर्यटन विकास तथा व्यवस्थापन समिति सम्झनु पर्छ ।

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

- (च) “सदस्य” भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले समितिको अध्यक्ष र सदस्य सचिव समेतलाई जनाउँछ ।
- (छ) “मन्त्रालय” भन्नाले उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
३. समितिको गठन: (१) खप्तड क्षेत्रको प्राकृतिक, वातावरणीय, धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रको संरक्षण एवम् संवर्द्धन गर्नका लागि खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास तथा व्यवस्थापन समिति नामको एउटा समिति गठन हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा देहायका सदस्यहरू रहनेछन्:-
- (क) प्रदेश सरकारले तोकेको डोटी, बाजुरा, बझाङ्ग र अछाम चार जिल्लाभित्र स्थायी बसोबास भएको राष्ट्रिय वा प्रादेशिक स्तरमा ख्याति प्राप्त व्यक्ति - अध्यक्ष
- (ख) डोटी, बाजुरा, बझाङ्ग र अछाम जिल्लाका जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुखहरू - सदस्य
- (ग) खप्तड क्षेत्र विकासमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउँदै आएका व्यक्तिहरू मध्येबाट प्रदेश सरकारले मनोनीत गरेका समितिको क्षेत्रभित्रका चारवटै जिल्लाका एक एक जनाका दरले चारजना - सदस्य
- (घ) पर्यटन व्यवसायमा संलग्न प्रदेशभित्रको महिला एकजना - सदस्य
- (ङ) कार्यकारी निर्देशक - सदस्य सचिव

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

- (३) देहायका योग्यता भएको व्यक्ति समितिको अध्यक्ष वा सदस्यमा नियुक्त हुन सक्नेछ ।
- (क) ३५ वर्ष उमेर पुगेको, प्रदेशभित्र डोटी, बाजुरा, बझाङ्ग र अछाम चार जिल्लाभित्र स्थायी बसोबास भएको नेपाली नागरिक ।
- (ख) कुनै फौजदारी कसूरमा अदालतबाट सजाय नपाएको ।
- (ग) बैङ्कको ऋण नतिरी प्रचलित कानून बमोजिम कालो सूचीमा नपरेको ।
- (घ) प्रचलित कानून बमोजिम अयोग्य नभएको ।
- (४) खप्तड क्षेत्रमा पर्ने डोटी, बाजुरा, बझाङ्ग र अछाम जिल्लाका प्रदेश सभाका सभासदहरूलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रित गर्न सकिनेछ ।
- (५) समितिका सदस्यहरूको पद रिक्त हुने अवस्था:
- (क) उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत प्रदेश सरकार समक्ष आफ्नो पदबाट राजीनामा दिएमा ।
- (ख) दफा ३ को उपदफा (३) बमोजिम योग्यता कायम नरहेमा ।
- (ग) प्रदेश सरकारले निजलाई पदमुक्त गरेमा ।
- (घ) निजको मृत्यु भएमा ।
- (६) समितिको गठन प्रदेश सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट हुनेछ । समितिको कार्य अवधि नियुक्ति भएको मितिबाट बढीमा चार वर्षको हुनेछ ।

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

४. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) खप्तड क्षेत्रको प्राकृतिक सम्पदा तथा वातावरणको संरक्षण गर्ने, गराउने ।
- (ख) खप्तड क्षेत्रको विभिन्न स्थानलाई महत्वका आधारमा धार्मिक क्षेत्र, सांस्कृतिक क्षेत्र, पर्यटकीय क्षेत्र तोकी तदनुसार त्यस क्षेत्रको विकासको लागि योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- (ग) खप्तड क्षेत्र र सोको वरपर क्षेत्रका बासिन्दाहरूको दैनिक जीविकोपार्जनको लागि रोजगारी सृजना तथा सीपमूलक घरेलु उद्योग सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- (घ) खप्तड आश्रमसँग प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा सम्बन्धित रहेका कुटी (ऋषि आश्रम), खप्तड बाबाको जीवनयापन, साधना र दिनचर्याका क्रममा प्रयोग गरेका सरसामान तथा अन्य चीज वस्तुहरू ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक महत्वको रूपमा संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रदर्शन गर्न सहयोग गर्ने ।
- (ङ) खप्तड बाबाका कृतिहरू, पाण्डुलिपि, पुस्तक तथा लेखहरू संकलन, प्रकाशन, संरक्षण तथा प्रदर्शन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।
- (च) खप्तड बाबा ऋषि आश्रम तथा वरपरको क्षेत्रमा यज्ञ मण्डप, धर्मशाला, संस्कृत

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

- पाठशाला तथा वेद विद्याश्रम स्थापना गराउने र त्यहाँ वेद वेदान्त, रुद्रि, होम, पुराण जस्ता धार्मिक कार्य गर्ने, गराउने ।
 - (छ) खप्तड क्षेत्रमा सरकारी तथा गैरसरकारी स्तरबाट सञ्चालन गरिने विभिन्न कार्यक्रमहरूमा समन्वय कायम गराउने ।
 - (ज) तीर्थयात्री तथा पर्यटकहरूको खाने बस्ने सुविधाको लागि पहाडी जनजीवन र संस्कृति झल्कने किसिमको ठाउँ-ठाउँमा विश्राम गृह, होटल, लज आदिको व्यवस्था गर्ने, गराउने ।
 - (झ) खप्तड बाबा ऋषि आश्रमको महत्व दर्शाउन सम्मेलन, गोष्ठी तथा प्रदर्शनीको आयोजना गर्ने, गराउने ।
 - (ञ) खप्तड क्षेत्रको विकास योजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको लागि प्रदेश सरकारको स्वीकृति लिई आवश्यक समन्वय तथा सम्पर्क कायम गरी आवश्यक स्रोत साधन जुटाउने ।
 - (ट) धार्मिक, आध्यात्मिक तथा स्वास्थ्य पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने ।
 - (ठ) खप्तड क्षेत्रको पवित्रता कायम राख्न विभिन्न सूचना, आदेश र निर्देशन जारी गरी आह्वान गर्ने ।
- (२) समितिले उपदफा (१) बमोजिम निकुञ्ज क्षेत्रमा काम गर्दा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन,

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

२०२९ तथा अन्य प्रचलित कानूनको अधीनमा रही खसड राष्ट्रिय निकुञ्जसँग समेत समन्वय गरी कार्य सम्पादन गर्नेछ ।

५. समितिको बैठक: (१) समितिको बैठक वर्षमा कम्तीमा चार पटक बस्नेछ ।

(२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(३) समितिको बैठक बस्ने सूचना समितिको सदस्य सचिवले बैठक बस्नुभन्दा कम्तीमा पन्ध्र दिन अगावै सदस्यहरूलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) समितिको कुल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा समितिका सदस्यहरूले आफूहरू मध्येबाट छानेको ज्येष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(६) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

(७) समितिको निर्णय समितिको सदस्य सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

(८) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

६. कार्यकारी निर्देशक: (१) समितिको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्न एकजना कार्यकारी निर्देशक रहनेछ ।

(२) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट विज्ञान, वाणिज्य शास्त्र, पर्यटन व्यवस्थापन, अर्थशास्त्र, प्राकृतिक

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

स्रोत व्यवस्थापन, ग्रामीण विकास सम्बन्धी विषयमा कम्तीमा स्नातकोत्तर गरेको व्यक्तिलाई प्रदेश सरकारले कार्यकारी निर्देशकको पदमा नियुक्ति गर्नेछ ।

(३) कार्यकारी निर्देशकको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कार्यकारी निर्देशकले पद अनुरूप काम नगरेमा प्रदेश सरकारले निजलाई जुनसुकै बखत कार्यकारी निर्देशकको पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

(५) कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ :-

(क) समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ख) समितिको अल्प, मध्य, दीर्घकालीन योजना तथा वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट बनाई स्वीकृतिको लागि समिति समक्ष पेश गर्ने ।

(ग) सचिवालयको प्रमुखको रूपमा काम गर्ने ।

(घ) सचिवालयको काम कारवाहीलाई व्यवस्थित गर्ने, गराउने ।

(ङ) सचिवालयको प्रशासनिक प्रमुखको हैसियतले गर्नुपर्ने काम गर्ने ।

(च) प्रचलित कानून बमोजिम अन्य काम गर्ने, गराउने ।

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

(६) कार्यकारी निर्देशकले समितिले तोके बमोजिमको सेवा सुविधा पाउने छ । समितिले त्यस्तो सेवा सुविधा उपलब्ध गराउँदा आफ्नो श्रोत साधन हेरी अधिकतम नेपाल सरकारको निजामती सेवाको उपसचिवले पाउने सरहको सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने छ ।

७. जनशक्ति तथा बजेट सम्बन्धी व्यवस्था: (१) समितिमा आवश्यक संख्यामा कर्मचारीहरू रहनेछन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिको लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरू प्रदेश सरकारले व्यवस्थापन गर्नेछ ।

(३) समितिको लागि आवश्यक बजेट प्रदेश सरकारले स्वीकृत गरे बमोजिम मन्त्रालयले उपलब्ध गराउनेछ ।

८. समितिको खाता: (१) समितिको एउटा छुट्टै खाता हुनेछ र सो खातामा तोकिए बमोजिमका रकमहरू रहनेछन् ।

(२) समितिको खाता लेखा समूहको लेखा उत्तरदायी कर्मचारी र मन्त्रालयले तोकेको कुनै निजामती कर्मचारीको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ ।

९. लेखा र लेखापरीक्षण: (१) समितिको आय-व्ययको लेखा प्रदेश सरकारले अपनाएको ढाँचा बमोजिम राखिनेछ ।

(२) समितिको लेखापरीक्षण प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय र अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

(३) प्रदेश सरकारले समितिको आय-व्ययको लेखा, तत्सम्बन्धी कागजात र अन्य नगदी वा जिन्सी सम्बन्धमा जुनसुकै बखत जानकारी लिन सक्नेछ ।

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

१०. उपसमिति वा कार्यटोली गठन गर्न सक्ने: (१) दफा ३ बमोजिमको समितिले यो आदेश बमोजिम आफूले गर्नुपर्ने काम सुचारु रूपले गर्न, गराउनको निमित्त आवश्यकतानुसार छोटो अवधिको लागि उपसमिति वा कार्यटोली गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने उपसमिति वा कार्यटोलीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार प्रचलित कानून बमोजिम समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

११. बैठक भत्ता: समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरूले समितिको बैठकमा भाग लिए बापत आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले बनाएको नर्मस् बमोजिम बैठक भत्ता पाउनेछन् ।

१२. निर्देशन दिन सक्ने: प्रदेश सरकारले समितिद्वारा गरिने काम कारबाहीको सम्बन्धमा समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१३. अधिकार प्रत्यायोजन: समितिले यस आदेश बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये आवश्यकतानुसार केही अधिकार अध्यक्ष, सदस्य वा सदस्य सचिवलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

१४. प्रदेश सरकारसँग सम्पर्क: समितिले आफ्नो काम कारबाहीको सिलसिलामा प्रदेश सरकारसँग सम्पर्क राख्नु पर्दा उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सुदूरपश्चिम प्रदेश मार्फत राख्नु पर्नेछ ।

१५. प्रतिवेदन पेश गर्ने: समितिले वर्षभरी सम्पादन गरेका मुख्य मुख्य काम कारबाहीहरू स्वीकृत गरेको योजना तथा कार्यक्रम र सो अनुसार भएका काम तथा उपलब्धी

खण्ड २) अतिरिक्ताङ्क ११, प्रदेश राजपत्र भाग २ मिति २०७५।१२।१३

सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत प्रदेश सरकार समक्ष भदौ मसान्तसम्म पेश गर्नु पर्नेछ ।

१६. समितिको कार्यालय: समितिको मुख्य कार्यालय मन्त्रालयबाट तोकिएको खसड क्षेत्रमा रहनेछ ।

१७. निर्देशिका र कार्यविधि बनाउन सक्ने: यस आदेशमा उल्लिखित उद्देश्य पूरा गर्न समितिले प्रचलित ऐन, कानून र यस गठन आदेश विपरीत नहुने गरी निर्देशिका र कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

१८. बचाउ: यो आदेश प्रारम्भ हुनु पूर्व खसड क्षेत्र पर्यटन विकास समितिले सम्पादन गरेको काम, कारबाही यसै आदेश बमोजिम सम्पादन भएको मानिनेछ र समितिको स्वामित्वमा रहेका चल अचल सम्पत्ति यस समितिको कार्यालयमा हस्तान्तरण गर्नु पर्नेछ ।

मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत मिति:-२०७५।१२।१३

आज्ञाले,
मेघनाथ काफ्ले
प्रदेश सरकारका सचिव